

Museiman från Kanada:

– Mottagaren bestämmer över återlämnade föremål

Kanadas ambassad i Stockholm bjöd in till diskussion den 12 november. Rubriken var "Olika sätt att främja bevarandet av ursprungsfolks kultur: perspektiv från Kanada och Sverige".

Evenemanget var kopplat till att dr Stephen Inglis, verkställande direktör för Aanischaaukamikw Cree Kulturinstitut i Oujé-Bougoumou, Quebec var i Stockholm för att motta 2012 års pris från Hans Mannebys Minnesfond för utveckling av museer.

Förutom dr Stephen Inglis medverkade Patrick Hébert, chargé d'affaires på Kanadas ambassad som hälsade alla välkomna. Övriga paneldeltagare var: Kjell-Åke Aronsson, direktör på Åttio Svenskt Fjäll & Samemuseum i Jokkmokk, Ewa Ljungdahl som är arkeolog på Galtje sydsamiskt kulturcenter i Östersund, Birgitta Johansen som är avdelningschef på Riksantikvarieämbetet och Staffan Brunius, intendent på Etnografiska Museet. Moderator var Stefan Bohman, ordförande i ICOM-Sverige och direktör för Strindbergmuseet. Platsen var Raoul Wallenberg-rummet på Kanadas ambassad där vi åhörare och panelen samlats.

Stephen Inglis berättade om James Bay-området, den tredjedel av Quebec han arbetar i:

– Bland de sista i Kanada att föras in i den moderna världen var James Bay-creeindianerna. Man drog vägar och byggde flygplatser. Men fortfarande har man "moosebreak" på hösten för att jaga älg, och "goosebreak", två veckor på våren då man jagar kanadagäss. Man har en diet som består av bäver, björn, kanadagäss och olika traditionella produkter.

– Oujé-Bougoumou, där vi byggt ett museum, är idag ett mycket modernt samhälle med 700 invånare.

Stephen Inglis.

På museet visar vi t ex kläder, bl a en kvinnohuva, och annat som indianerna inte använder idag. Kulturen har förändrats väldigt.

– Vi har haft 95-åriga äldste som sjungit till ljud av en skallra och vid invigningen spelade 16 rockband som alla var creeindianska. Vid invigningen smordes också en träställning in med björnfett.

Skydda eller dela med sig?

– Det finns två förhållningssätt när det gäller en kultur: skydda eller dela med sig. Risken med att skydda är att kulturen självdör bakom den skärm man byggt upp. Creeindianerna i James Bayområdet och deras hövding Matthew Coon-Come insåg att det bästa sättet att bevara deras kultur var att dokumentera och sprida den så mycket som möjligt. Att dela med sig av sin kultur är enda sättet att undvika undergång.

Museet i Oujé-Bougoumou har byggt en hemsida där James Bay-creekulturen dokumenterats och kan spridas så brett som möjligt.

Under den följande debatten kom många olika fakta och ståndpunkter fram. Från samisk sida påpekades att vid arkeologiska inventeringar i landskapet registreras inte bara samiska fynd utan allt som påträffas. Vid återlämnanden av ursprungsfolks föremål från västerländska museer hade Stephen Inglis uppfattningen att det är de dem man återlämnar saker till som ska avgöra vad som ska ske med föremålen.

Text och foto: Henrik Persson